

Мистецтвознавство

УДК 75

Щербак Наталія Сергіївна

студентка магістратури

Інституту мистецтв

Київського університету імені Бориса Грінченка

Щербак Наталья Сергеевна

студентка магистратуры

Института искусств

Киевского университета имени Бориса Гринченко

Scherbak Natalia

Graduate Student of the

Borys Grinchenko Kyiv University

**ВПЛИВ СОЦІАЛЬНО-КУЛЬТУРНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ В ХХІ
СТОРИЧЧІ НА ХУДОЖНІЙ ОБРАЗ МІСЬКОГО ПЕЙЗАЖУ В
СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ЖИВОПИСІ
ВЛИЯНИЕ СОЦИАЛЬНО-КУЛЬТУРНЫХ ПРЕОБРАЗОВАНИЙ В
ХХІ ВЕКЕ НА ХУДОЖЕСТВЕННЫЙ ОБРАЗ ГОРОДСКОГО
ПЕЙЗАЖА В СОВРЕМЕННОЙ УКРАИНСКОЙ ЖИВОПИСИ
THE INFLUENCE OF SOCIAL-CULTURAL TRANSFORMATIONS IN
THE XXI CENTURY ON THE ARTIFICIAL IMAGE OF CITY
SURVIVAL IN THE MODERN UKRAINIAN PERSONAL STUDY**

Анотація. В цій статті я розглядаю два важливих аспекти сучасного культурного життя в Україні. Перший - це вплив соціального та економічного життя суспільства на мистецтво як культурне явище, й умови для існування мистецького життя. Головною проблемою останнього є популяризація так званої масової культури у зв'язку з розвиненням глобалізації. Та результатом якої стає тотальна конкуренція серед

митців. А друге – це як усі ці тенденції суспільства трансформуються в художній виразності в мистецькому середовищі на прикладі робіт сучасних молодих українських художників. Та яку підтримку отримують в мистецьких колах.

Ключові слова: плюралізм, культура, антикультура, антигуманність, глобалізація, масова культура, нігілізм, міська культура, урбаністичний пейзаж.

Аннотація. В этой статье я рассматриваю два важных аспекта современной культурной жизни в Украине. Первый - это влияние социальной и экономической жизни общества на искусство как культурное явление, и условия для существования художественной жизни. Главной проблемой последнего является популяризация так называемой массовой культуры в связи с развитием глобализации. И результатом которой становится тотальная конкуренция среди художников. А второе - это как все эти тенденции общества трансформируются в художественной выразительности в художественном сред на примере работ современных молодых украинских художников. И какую поддержку получают в художественных кругах.

Ключевые слова: плюрализм, культура, антикультура, антигуманность, глобализация, массовая культура, нигилизм, антикультура, городская культура, урбанистический пейзаж.

Summary. In this article, I consider two important aspects of contemporary cultural life in Ukraine. The first is the influence of social and economic life of society on art as a cultural phenomenon, and conditions for the existence of artistic life. The main problem of the latter is the popularization of the so-called mass culture in connection with the development of globalization. That result is a total competition among artists. And the second is how all these tendencies of society are transformed into artistic expressiveness in the artistic

environment on the example of works of modern young Ukrainian artists. And what kind of support is given in artistic circles.

Key words: *pluralism culture, anti-culture, anti-humane, globalization, mass culture, nihilism, anti-culture, urban culture, urban landscape.*

Постановка проблеми. Як впливає суспільне життя на мистецькі кола та на культуру в цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Місто, в інтерпретації відомих дослідників з історії архітектури й містобудівництва А.В.Буніна, А. В. Іконнікової, Е.И. Кириченко, С.О. Хан-Магомедова, А.С. Щенкова, Ю.С. Ушакова, які наводить Трушина Л.Є [6]. та проблеми гуманітарної підготовки, її структури, змісту осмислювались у працях В. Андрущенка, І. Бега, В. Безклубенка, В. Бітаєва, С. Гончаренка, В. Кременя, К. Корсака, Сидоренка, Ю. Терещенка.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є дослідити закономірність суспільних процесів та їх відображення в мистецтві.

Виклад основного матеріалу. Для сучасної української культури характерна не однорідність процесів в політичній, соціальній та фінансовій сферах. Плюралізм як основна лінія розвитку суспільства розширює поняття культури, як громадської так і мистецької. Тому митці мають змогу використовувати весь доступний арсенал для висловлення своїх ідей. З другого боку відкритість до різноманітних позицій, поглядів, що відображають розмаїття інтересів у суспільстві, має негативне відображення. Не вибагливий глядач не може логічно ранжувати побачене, що робить на стільки затребуваною масову культуру (антикультуру). Примітивні теми, які зорієнтовані на сам перед на маргінальних представників суспільства, лише поглиблює невибагливість споживача антикультури. За відсутності постійного культурного просвітництва популярна культура становить серйозну загрозу для суспільства. В

ідеальних умовах культура має бути на голову вище ніж суспільство і таким чином стимулювати просвітництво в громадському полі [4, с. 73]. Логічним є запровадження продуманих реформ, які зможуть закладати культурний фундамент на десятки років уперед, з поглибленим розумінням не тільки національної культури а і світової взагалі. Капітальна трансформація українського суспільства сформульована обструкціями в багатьох елементах громадського життя, зокрема у сфері культури. Проблематикою розвитку культури є скорочення фінансових дотацій митців, які можуть гідно переставляти українську сучасну культуру й найголовніше конкурувати на світовому арт-ринку, що в першу чергу веде до скорочення грандів та майстерень.

Зростаючий рівень глобалізації однозначно корелює з конкуренцією в мистецькій сфері. Це обумовлює популярність, а згодом і повторюваність художніх прийомів. В результаті цих процесів спостерігається тенденція до одноманітності мистецького ринку. На тлі цього у молодих мистців можна вирізнити дві крайні міри [5].

Одні за відсутності фінансової підтримки схиляють в бік суто комерційного мистецтва, яке нажаль орієнтоване на збагачення, а тому не обов'язково несе якусь справжню культурну цінність, що призводить до зниження смаку у суспільстві в цілому.

Інші дотримуються більш принципових переконань що часто має очевидний відхил в радикальні течії, що не завжди можна віднести до високого мистецтва.

Головним завдання культурного поля є дотримання балансу між, незалежним мистецтвом та комерційно успішним. Культурне просвітництво має існувати не тільки у рамках навчальних програм, а й потенційних покупців предметів мистецтва [2].

Разом з тим, як покровительство державних установ відходить на другий план, так все більше до підтримки молодих художників долучаються

й окремі зацікавлені представники арт-бізнесу, які пропонують взаємно вигідні умови для творчого розвитку молодих митців. Прикладами такої плідно співпраці є Проект «МОХ» художників Андрія Дудченко, Юрія Денисенкова, Володимира Денисенкова та Серія «Прихована рослинність. Тихе життя пустиря ...» Сергія Дегтярьова. Саме міський пейзаж найбільш влучно транслює провідні ідеї та напрямки розвитку у громадському житті [1].

Проект «Мох»: урбаністичні фото та живопис художники Андрій Дудченко, Юрій Денисенков, Володимир Денисенков

Проект «МОХ», пропонує цілісно поглянути на міський пейзаж. Ця серія робіт акцентує увагу на зворотній стороні міського блиску. Це покинуті й забуті будівлі, що також є частиною урбаністичного простору, який зазвичай ми не помічаємо. Проте без них наше бачення краси міста є неповним.

Місто постає перед нами ніби античні руїни, це позначається в спокої закинутих будинків, вирвані із контексту вікна та ліпнина що майже приховані тінями та пліснявою розповідають історію злетів і падінь суспільства. Такий збірний образ міського пейзажу у живописі художників.

При першому погляді на місто та його деталі складається враження, що в такому мегаполісі як Київ або Львів просто не може бути порожніх будинків - велика кількість людей на вулицях і велика кількість машин тому доказ, але навіть в самому центрі можна знайти занедбані будівлі. Подібні об'єкти знаходяться в жалюгідному стані - напіврозбиті вікна, прогнилі підлогу, стіни і дах, гори сміття, в яких можуть виявитися небезпечні для життя предмети. Будь-яка частина такого будинку може обрушитися в будь-який момент і завдати шкоди перехожим людям.

Серед уламків предметів інтер'єру ми бачимо поєднання величних руїн з сучасним життям міста, що є не від'ємним елементом суспільних змін. Як змінюються пріоритети кожного індивіда, так и суспільні. Поки

спільнота займається актуальними питаннями природа тихо та поступово поглинає ще до недавніх пір житлові помешкання. Вони стають притулком для рослин цю концепцію влучно відображає назва «МОХ».

Художники порівнюють міські руїни з біологічною функцією моху. Малопомітний і непривабливий на перший погляд, мох відіграє велику роль у житті природи. Вловлюючи енергію сонця, він виділяє кисень, беручи участь у кругообігу речовин на Землі. А поступово відмираючи, мох готує ґрунт для проростання інших рослин. Так само важливими є і міські руїни – свідки життя і переродження міста. Інколи – єдині свідки, що лише чекають часу, аби розповісти свою унікальну історію.

Тож замість того, аби ігнорувати руїни, автори проекту пропонують дослухатися до їх сповідей. Архівні світлини Львова початку ХХ ст. і сучасні фотографії покинутих місць Києва, Володимира Денисенкова, оповідають про глобальні події минулого століття, що відбилися на тілах будинків. Тоді як живописні руйнації Андрія Дудченка і Юрія Денисенкова фокусують увагу на окремих предметах, для яких час, здається, зупинився [7].

Проте роботи проекту не депресивні, а скоріш навпаки вони констатують факт того, що час не можливо спини. І що ми можемо, крім того як стати німими, в процесі народження нового міста.

Сергій Дегтярьов народився в 1986 році в Донецьку. У 2006 році закінчив Донецьке художнє училище, а в 2012 році – Національну академію образотворчого мистецтва та архітектури. Із 2005 року презентує власні проекти та є учасником групових. Живе та працює в Києві.

Серія «Прихована рослинність. Тихе життя пустиря ...» Основним мотивом проекту став занедбаний побут, який знайомий кожному. Іржаві гаражі, мотлох на балконах, закинуті або занедбані будівлі постають, як об'єкти культурної спадщини.

Тема нігілізму в роботах є суто внутрішнім мотивом. Під нігілізмом він розуміє заперечення або невизнання абсолютних (об'єктивних) цінностей. Людська діяльність керується, взагалі кажучи, або прагненням до яких-небудь об'єктивних цінностей, або ж мотивами суб'єктивного порядку, потягом задовольнити: особисті потреби, свої і чужі.

На полотнах ми бачимо реалістичне зображення повне соковитих фарб. Сергій Дегтярьов загострює, увагу до повсякденності, явищ дійсності. Зображуючи таким чином об'єкти та предмети в їх підкреслено матеріальній даності. Він відтворює фізичний світ у всьому різноманітті складових його матеріальних компонентів: від архітектурних споруд до найдрібніших деталей, як мотлох на балконі в пластичної та натуралістичної виразності. Художник дає змогу побачити матеріальне явище «в чистому вигляді», представити його як самостійний феномен, підкреслити його наочно виражену самотність і, таким чином, виявити суть явища, вільну від будь-яких емоційних нашарувань.

Однак при цьому глядач не відсторонюється, а співпереживає атмосфері медитативного спокою. Ніби пасторальні, постають перед нами пейзажі міського пустирю купами мотлоху та сміття, люди проходять повз і не помічають, що поруч - прихована рослинність, яка проростає крізь нас. Чи то це пам'ять, чи то совість. Є в людині властивість, яка не дає йому зарости як занедбаного саду, і старий ґрунт обов'язково дасть паростки, поросль, яка понесе свою пам'ять далі [8].

Висновки і пропозиції. Урбаністичний пейзаж в сьогоденних українських реаліях фіксує факт злетів і падінь суспільства. Живопис є влучним відображення усіх вад та проблем сучасної міської культури. Проте митці не зациклюються суто на негативній стороні, вони не просто відображають хроніку життя, використовуючи різноманітні художні засоби, буденні та деколи жахливі сцени наповнюються романтикою, самоіронією

та медитативним спокоєм. Урбаністичний пейзаж в сучасному українську мистецтві преш за все транслное відношення митця до навколишнього світу.

Література

1. Авер'янова Н. Сучасне українське образотворче мистецтво: входження в європейський художній простір / Ніна Авер'янова // Українознавчий альманах.. – 2015. – С. 56–58.
2. Громадянське суспільство в сучасній Україні: специфіка становлення, тенденції розвитку / [за заг. ред. Ф.М.Рудича]. – К.: Парламентське вид-во, 2006. – 412 с. Ф.М.Рудича]. – К.: Парламентське вид-во, 2006. – 412 с.
3. Застольська В. Українська масова культура / Вероніка Застольська // Науковий вісник Чернівецького університету. Збірник наук. праць. Філософія. – 2011. – С. 182–187.
4. Іщук В. Україна: проблеми престижності та ідентичності : (масова комунікація і культура як суб'єкти формування громадської на національної свідомості) / В. Іщук. – Київ : Смолоскип, 2000. – 92 с.
5. Лозниця С. А. Маніпуляція свідомістю: історико-культурні засади / С.А. Лозниця // Філософська думка. – 2008. – №1. – с.142-157.
6. Трушина Л.Е. Образ города и городской среды.: Дис. ... канд. філ. наук : 09.01.04 Трушина Л.Е. - Санкт-Петербург. – 2000. – 205 с.
7. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://yagallery.com/exhibitions/moh>
8. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://yagallery.com/exhibitions/prihovana-roslinnist>